

Trafikutskottets betänkande**1976/77: 17****med anledning av propositionen 1976/77: 100 såvitt avser anslaget till Transportstöd för Norrland m. m. jämte motioner****Propositionen**

I propositionen 1976/77: 100 bilaga 9 (kommunikationsdepartementet) har regeringen under punkten E 14 (s. 160—161) föreslagit riksdagen att till Transportstöd för Norrland m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 123 000 000 kr.

Motionerna

I motionen 1976/77: 286 av herr Johansson i Trollhättan m. fl. (s) föreslås att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till fraktstöd för Vänersjöfarten.

I motionen 1976/77: 512 av herr Sellgren m. fl. (fp) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av transportstödet varvid särskilt beaktas

1. samordning av bestämmelserna mellan Sverige, Norge och Finland,
2. avskaffande av nedre viktgränsen 250 kg verklig bruttovikt,
3. införande av s. k. selektiv varuslagsavgränsning,
4. införande av inomregionalt transportstöd,
5. införande av transportstöd för sjötransport och kombinerad land- och sjötransport,
6. införande av fraktstöd för transporter till destination i angränsande land.

I motionen 1976/77: 825 av fru Oskarsson och herr Håkansson i Rönneberga (båda c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att i samband med den ändring av teletaxorna som är förestående närsamtalstaxeområdet utvidgas att omfatta abonnentens samtliga angränsande riktnummerområden.

I motionen 1976/77: 833 av herr Winberg m. fl. (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär översyn av reglerna för transportstödet i syfte att även sjötransporter skall kunna omfattas av det.

I motionen 1976/77: 1210 av herr Angström (fp) hemställs att riksdagen beslutar att lättklinker för tillverkning av lättklinkerblock erhåller statligt regionalpolitiskt transportstöd vid intransport till Norrland inom ramen för föreslaget anslag 1977/78.

Utskottet

Transportstöd för Norrland

Transportstödet till det norrländska näringslivet enligt kungörelsen (1973: 895) om statligt regionalpolitiskt transportstöd omfattar fraktbidrag för transporter med järnväg och lastbil i yrkesmässig trafik från och till ort inom stödområdet — utom Gotland och Öland — på sträckor över 250 km. Av regional- och näringspolitiska skäl har stödet inriktats på transporter av helfabrikat och mera bearbetade halvfabrikat inom och ut från stödområdet. Malmer, metaller, ringa bearbetade halvfabrikat inom järn- och stålsektorn, trävaror och pappersmassa samt oljor och bensin undantas. Transportstöd utgår även för transporter av vissa råvaror och halvfabrikat till orter inom stödområdet. Stödet som utgår i form av bidrag i efterskott till företagens fraktkostnader varierar mellan 15 och 35 % av erlagd frakt beroende på avsändnings- och mot-tagningsortens geografiska belägenhet inom stödområdet.

Departementschefen har för nästa budgetår för ändamålet beräknat ett anslag om 123 milj. kr., vilket innebär en ökning med 8 milj. kr. i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget. Utskottet tillstyrker den sålunda föreslagna *medelsanvisningen*.

I motionen 1976/77: 512 begärs en översyn av transportstödet med särskilt beaktande av frågorna om avskaffande av nedre *viktgränsen* 250 kg verklig bruttovikt, införande av s. k. *selektiv* varuslagsavgränsning och införande av *inomregionalt* transportstöd.

Med anledning härav vill utskottet erinra om att motionsyrkanden med samma syfte som de nu förevarande tidigare avstyrkts av riksdagen (TU 1975/76: 17, rskr 1975/76: 285). Utskottet vill emellertid framhålla att transportstödet i dess utformning enligt beslut av 1973 års riksdag (prop. 1973: 95, TU 1973: 14, rskr 1973: 250) gäller under en femårsperiod t. o. m. år 1978. Riksdagen förutsatte i sammanhanget att stödet under perioden successivt följs upp och bedöms med hänsyn till sina verkningar. Utskottet utgår från att vid denna uppföljning och prövning även de av motionärerna nu aktualiserade frågorna ingående övervägs. Med hänsyn härtill avstyrks motionen i förevarande delar.

Av samma skäl avstyrker utskottet även yrkandet i motionen 1976/77: 1210 att *lättklinker* för tillverkning av lättklinkerblock skall erhålla transportstöd vid intransport till Norrland inom ramen för föreslaget anslag 1977/78.

De i motionen 1976/77: 512 aktualiserade frågorna om samordning av bestämmelserna beträffande transportstödet mellan *Sverige, Norge och Finland* samt om införande av fraktstöd för destination i *angränsande* land kommer enligt vad utskottet erfarit att aktualiseras inom ramen för Nordiska rådets arbete. Utskottet finner resultatet härav böra avvaktas, varför motionen avstyrks även i dessa delar.

I motionerna 1976/77: 512 och 1976/77: 833 hävdas att transportstödet också bör omfatta *sjötransporter* samt enligt yrkande i förstnämnda motion kombinerad land- och sjötransport. Enligt motionärerna har konkurrensförhållandena mellan landtransport och sjötransport ändrats sedan år 1970 då frakstödet infördes. Det anses t. ex. att inte obetydliga kvantiteter stödberättigade skogsindustriprodukter och andra halvfabrikat från områden kring Vänerhamnarnas upptagningsområde samt från Norrland växlat över från sjötransport till landtransport. Dessa förhållanden bestyrks enligt motionärerna av såväl rederinäring och hamnintressenter som varvsägare.

Redan vid införandet av transportstödet (prop. 1970: 84, SU 1970: 105, rskr 1970: 271) framhölls att i fråga om sjötransporter gäller att de i stor utsträckning dels omfattar mass- och bulktransporter, dels avser varor som bör falla utanför stödet. Av propositionen framgår vidare att utan tvivel de problem är större som sammanhänger med vinter- och isförhållandena och som innebär att transporter till sjöss under vissa tider av året förhindras eller försvåras. Härvid hänvisas till det stöd åt sjöfarten som ligger i att isbrytarservicen tillhandahålls avgiftsfritt med anlitande av medel som anvisats på riksstaten. Bestämmelserna om transportstöd ansågs dock enligt uttalande i propositionen inte på något väsentligt sätt få rubba konkurrensförhållandena på transportmarknaden mellan de olika trafikgrenarna och transportföretagen inom dessa. Detta uttalande underströks också vid riksdagsbehandlingen.

Även utskottet finner det angeläget att en undersökning kommer till stånd som belyser i vad mån transportstödet i sin nuvarande utformning kan ha medfört överflyttning av transporter från sjö- till landtransport. Skulle transportstödet enligt undersökningen visa sig ha varit en avgörande orsak till en sådan överflyttning bör stödet utvidgas till att omfatta även sjötransporter och kombinerade land- och sjötransporter.

Mot bakgrund av det anförda utgår utskottet från att frågan om konkurrensförutsättningarna beträffande sjöfarten med hänsyn till transportstödet undersöks vid den uppföljning och utvärdering av stödet som enligt det föregående (jfr s. 2) är avsedd att komma till stånd. Utskottet förutsätter att de av utskottet nu anförda synpunkterna beaktas i dessa sammanhang. Under hänvisning härtill och i avvaktan på resultatet av förevarande utredningsarbete finner utskottet någon särskild åtgärd från riksdagens sida i ämnet f. n. ej påkallad.

I motionen 1976/77: 286 yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till frakstöd för *Vänersjöfarten*.

Med anledning härav vill utskottet erinra om att 1975 års riksdag (TU 1975: 6, rskr 1975: 94) begärde att i ämnet då väckta motioner skulle överlämnas till den trafikpolitiska utredningen för att tagas under övervägande vid utredningens fortsatta arbete. Enligt vad utskottet er-

farit utreds frågan f. n. av en särskild arbetsgrupp inom utredningen. Utskottet finner det angeläget att detta arbete påskyndas. Resultatet härav bör dock avvaktas, varför motionen avstyrks.

Allmänt vill utskottet understryka betydelsen av att man vid de fortsatta övervägandena av transportstödssystemet eftersträvar så stor administrativ enkelhet som möjligt.

Motion rörande teletaxorna

I motionen 1976/77: 825 hemställs att riksdagen begär att i samband med den ändring av teletaxorna som är förestående *taxeområdet* för närsamtal utvidgas att omfatta abonnentens samtliga angränsande rikt-nummerområden.

Med anledning härav vill utskottet erinra om att 1969 års telefon-taxeutredning, som åren 1971 och 1975 lagt fram omfattande förslag rörande regional utjämning av telefonkostnaderna, fortsätter sitt arbete. Inom televerket pågår vidare fortlöpande översyn av taxesättningen inom vissa närtaxeområden m. m.

Utskottet vill ånyo understryka vikten av att arbetet på området snarast fullföljs. Därvid förutsätter utskottet att även den av motionärerna aktualiserade frågan om utvidgning av *taxeområdet* för närsamtal övervägs. Under hänvisning härtill och då resultatet av utredningsarbetet bör avvaktas bör motionen ej föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Transportstöd för Norrland m. m.* för budgetåret 1977/78 anvisar ett förslagsanslag av 123 000 000 kr.,
2. att riksdagen
 - a. avslår motionerna 1976/77: 512, yrkandena 2—4, och 1976/77: 1210,
 - b. avslår motionen 1976/77: 512, yrkandena 1 och 6,
3. att motionerna 1976/77: 512, yrkandet 5, och 1976/77: 833 ej föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida,
4. att riksdagen avslår motionen 1976/77: 286,
5. att motionen 1976/77: 825 ej föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Stockholm den 16 mars 1977

På trafikutskottets vägnar

SVEN MELLQVIST

Närvarande: herrar Mellqvist (s), Løthigius (m), Persson i Hedén (c), Hjorth (s), Sellgren (fp), Hugosson (s), Torwald (c), Rosqvist (s), Zachrisson (s), Stjernström (c), Östrand (s), Komstedt (m), Johansson i Hållsta (c), Johansson i Åmål (s) och Johansson i Vrångebäck (m).